

اقتصاد

نبض اقتصاد

چرا گوجه ۲۵ هزار تومان شد؟

می‌گویند با گوجه‌فرنگی ۲۵ هزار تومانی به‌زودی خداحافظی می‌شود، البته به شرط برطرف شدن مشکلات کامیونداران.

به گزارش جام‌جم، از چند روز پیش بود که قیمت گوجه‌فرنگی با رشدی عجیب به قیمت ۲۵ هزار تومان رسید؛ اتفاقی که نخستین شوک قیمتی کالاها را در سال ۱۴۰۱ رقم زد. در کنار گوجه‌فرنگی، سیب‌زمینی و پیاز هم دچار این شوک شدند، به‌طوری که بهایشان به ۱۶ و ۲۰ هزار تومان افزایش یافت.

حالا انگشت اتهام بیشتر از همه، به سوی کامیونداران نشانه رفته است. صنفی که نقش مهمی در ثبات بازارها ایفا می‌کند و در صورت بروز خللی در کارشان، قیمت‌ها میل صعود پیدا می‌کند. طی روزهای گذشته مسؤولان ذی‌ربط از مقطعی بودن این قیمت‌ها گفتند و اعلام کردند چون کامیونداران بارها را به مقاصد و شهرها نرسانده‌اند، چنین شرایطی حکمفرما شده است. مصطفی‌داریابی‌نژاد، رئیس اتحادیه بارفروشان به مهر گفته است فقط ۱۰ درصد از باری که قرار بود در بازار تهران تخلیه شود، به تهران رسیده است و این یعنی کمبود گوجه‌فرنگی و افزایش قیمت. کامیونداران از شرایطشان ناراضی هستند و معتقدند با این وضعیت، آنها متضرر اصلی خواهند بود. برای صدور يك بارنامه معمولی که هزینه آن ۵۰۰ هزار تومان است، حدود سه میلیون تومان از کامیونداران گرفته می‌شود که این مساله نیز یکی دیگر از چالش‌های آنان است. اما دبیر انجمن صنفی کامیونداران نظر دیگری دارد: «در سال ۹۷ که اعتراضات کامیونداران آغاز شد، قرار شد تا بخشی از مشکلات کمبود کرایه‌حمل از طریق‌روش تن-کیلو مترحل شود اما با یک بار این قضیه برطرف نمی‌شود، بلکه باید رقم پایه تن - کیلو متر به‌روزرسانی شود و قرار نیست رانندگان با کرایه سال گذشته به عنوان رقم پایه، فعالیت کنند.» حالا گفته می‌شود کامیونداران قرار است بارها را به مقصد برسانند تا قیمت‌ها کاهش یابد و همه چیز به روزهای آرام گذشته بازگردد.

هدررفت ۶۰ درصدی آب!

به گفته وزیر نیرو، در برخی شهرها مثل یاسوج به علل وضع جغرافیایی خاص منطقه و فرسودگی بسیار زیاد خطوط و شبکه‌های آبرسانی آن، هدررفت آب حدود ۶۰درصد است. علی‌الکر مرمیرایان گفت: «مجموع هدررفت آب از شبکه‌های فرسوده و برداشت‌های غیرمجاز ۲۵ درصد است. هم‌اکنون میزان هدررفت آب در برخی شهرهای کشور مثل یزد بسیار کم و حتی از استانداردهای جهانی نیز کمتر است. قرار است با استفاده از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، شبکه‌های فرسوده آبرسانی، اصلاح و از محل جلوگیری از هدررفت، بخشی از آب توسط سرمایه‌گذار به دیگر بخش‌ها فروخته شود که با این کار هم هدررفت کنترل و هم سرمایه بخش خصوصی برگشت داده می‌شود. طبق گفته کشفی، معاون راهبردی و نظارت بر بهره‌برداری شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور، برای کاهش هر يك درصد هدررفت واقعی آب، ۱۵۰۰ میلیارد تومان سرمایه نیاز است. / باشگاه خبرنگاران

دست یافت که متوسط روزانه مصرف بنزین نوروزی هر سال حدود ۱۰ادردص بیشتر از مصرف بنزین کل آن سال است.
بااین تفاسیر می‌توان از متوسط مصرف ۱۰۹/۵ میلیون لیتری بنزین در تعطیلات نوروزی سال ۱۴۰۱ نتیجه گرفت که احتمالا متوسط مصرف بنزین در طول سال برابر ۹۹/۵ میلیون لیتر خواهدشد. / فارس

در نجف سوختگیری می‌کند؟ با توافق میان دو کشور تعداد مشخصی پرواز برقرار است. وقتی این توافق وجود دارد نباید با این بهانه هزینه اضافی از مردم دریافت شود. به همین منظور شرکت هواپیمایی به‌عنوان نماینده ایران باید اقداماتی در جهت حمایت از حقوق مسافران ایرانی انجام دهند و درصورتی‌که نتیجه نداد در اقدامی متقابل هزینه مسافران از عراق به ایران را افزایش دهند تا جبران این هزینه شود. وی با بیان این‌که نظارت بر ایرلاین‌ها تحت تاثیر روابط و تامین منافع برخی کم‌اثر شده است، می‌گوید: «در این میان با انداختن توپ به زمین آژانس‌های مسافرتی و اعلام این‌که فعالان این بخش بلیت را با قیمت بالاتری می‌فروشدند به دنبال فرار رو به جلو هستند درحالی‌که به دلیل درج قیمت روی بلیت آژانس امکان فروش با یک ریال بیشتر هم ندارد و حتی در برخی مواقع برای سرویش نهادن تخلفات ایرلاین‌ها به تعطیلی و تعلیق فعالیت این مراکز اقدام می‌کنند.» مسافران هنگام سفر برای انتخاب مسیر به وضعیت اقتصادی و بودجه خود توجه می‌کنند و ممنوعیت تردد زمینی تأثیری بر تقاضای سفر هوایی نخواهد داشت اما اخبار متناقض در خصوص بازگشایی مرز زمینی عراق باعث فشار به زائران خواهد شد.

ایرلاین‌ها تنها عامل افزایش قیمت بلیت پرواز در نجف هستند که به دلیل رسیدگی‌نشدن چندین برابر قیمت پروازهای دیگر فروخته می‌شود. هم‌اکنون هزینه سفر هفت‌روزه به عتبات عالیات بیش از ۱۲ میلیون تومان برآورد می‌شود که ۵۰درصد این هزینه مربوط به بلیت رفت‌وبرگشت به نجف است درحالی‌که بلیت رفت‌وبرگشت به استانبول که مسافتی بیش از ۲/۵ برابر از نجف دارد، بسیار کمتر از بلیت نجفی است که گاهی اوقات به بیش از پنج‌میلیون تومان هم می‌رسد. سیدصادق حسینی، رئیس سازمان حج و زیارت هم به جمع معترضان یکه‌تازی ایرلاین‌ها در قیمت‌گذاری بلیت‌ها پیوسته است: «ما هم گلايه داریم که چرا قیمت پروازها به نجف بسیار گران‌تر از بهای پروازهای تفریحی به کشورهای همسایه است. این رویکرد نشان می‌دهد دست‌هایی در کار است تا مسیر سفر به عتبات عالیات را تغییر دهد و در عوض، مردم به سفرهای سیاسی کشورهای همسایه رهسپار شوند. با وجود این هنوز مشخص نیست چرا در قیمت‌گذاری بلیت پروازهای نجف‌اشرف هیچ قاعده، نظم و نظارتی وجود ندارد.»

مالکیت خصوصی جزو گران‌ترین‌ها در دنیااست و از طرف دیگر شرکت‌های هواپیمایی بابت هر مسافر به‌طور میانگین دو میلیون و ۵۰۰هزار تومان به فرودگاه نجف رויالتی (خدمات فرودگاهی) پرداخت می‌کنند. مجموع این عوامل باعث افزایش قیمت بلیت به نجف می‌شود. سامانی در خصوص نقش شرکت‌های چارترکننده در افزایش قیمت بلیت می‌گوید: «چارترکنندگان در ایامی که تقاضا برای خرید بلیت به نجف بالا می‌رود، قیمت را افزایش می‌دهند تا جبران هزینه زمانی که تقاضا برای سفر کم است شود. بارها با فرودگاه نجف در خصوص تعدیل قیمت‌ها صحبت شده است اما فرودگاه نجف با استناد به این‌که شرکت خصوصی است براساس هزینه‌های خود اقدام به قیمت‌گذاری می‌کند و حتی رايژنی سازمان هواپیمایی ایران با عراق نیز در این خصوص نتیجه‌ای نداشته است.»

دبیر انجمن شرکت‌های هواپیمایی با بیان این‌که یک پیش‌فرض غلط در میان مسافران وجود دارد و آن این‌که قیمت مسیر رفت‌وبرگشت باید یکسان باشد، با این حال بسته به تعداد مسافر در هر سمت از مبدا و مقصد قیمت‌ها متفاوت خواهد بود. مطابق توافق میان ایران و عراق، سهمیه ۱۲۰ شرکت‌های هواپیمایی ملزم به پرداخت هزینه رויالتی هستند که مطابق آن فرودگاه نجف برای هواپیماهای سایز کوچک ۲۰۰۰ یورو و هواپیمای بزرگ ۴۰۰۰ یورو هزینه رויالتی دریافت می‌کند.

❗ بهانه افزایش قیمت بلیت

حرم‌تا... رفیعی، رئیس انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرتی نیز در گفت‌وگو با جام‌با بیان این‌که قیمت بلیت هوایی برای سفر به نجف گران و به نوعی ظلم به زائر است، می‌گوید: «برای درک این گرانی کافی است نگاهی به قیمت بلیت پرواز تهران به مشهد و اهواز به شیراز کنید. این سفرهای به‌مراتب از مسیر تهران - نجف دورتر هستند اما قیمت پرواز نجف چندین برابر آنهاست.»

قیمت سوخت در نجف و هزینه رויالتی که عملا پرداخت نمی‌شود تنها دستاویزی برای گران کردن بلیت پرواز است. باید از ایرلاین‌ها پرسید هزینه رויالتی نسبت به هر صندلی چقدر خواهد شد؟ با احتساب این هزینه قیمت آن برای هر صندلی ۱۰تا۱۵درصد خواهد بود و نباید افزایش چندبرابری داشته باشد و در ثانی باید پرسید کدام ایرلاین از مبدا تهران

و طی سال‌های آتی به سطح تولید کشور یعنی ۱۱۰میلیون لیتر در روز خواهد رسید.

طبق گزارش مرکز مطالعات زنجیره ارزش، از مقایسه مصرف بنزین تعطیلات نوروزی هر سال با متوسط مصرف بنزین کل آن سال می‌توان به این نتیجه کلی

پیش‌بینی ۱۰۰ میلی لیتری مصرف بنزین

مصرف بنزین در سال ۹۹ پس از ۹ سال افزایش، یک روند کاهشی را تجربه کرد که دلیل آن سهمیه‌بندی بنزین در آبان ۹۸ و شیوع کرونا بود. همچنان سطح مصرف، پایین‌تر از سال ۹۸ بود. در هر حال پرواضح است که رشد مصرف بنزین مجددا شروع شده است

جام جم از یکه‌تازی ایرلاین‌ها در قیمت‌گذاری پرواز نجف گزارش می‌دهد:

دستبرد هوایی به زائران

❗ با تسهیل شرایط سفر عتبات عالیات طی چند ماه گذشته اما قیمت تورهای زیارتی به حدی افزایش یافته است که بسیاری ترجیح می‌دهند به «سلامی از دور» قناعت کنند. اتفاقی که مهم‌ترین دلیل بروزش رها شدن قیمت‌گذاری بلیت‌های رفت‌وبرگشت به نجف‌اشرف است.

هنوز بسیاری نتوانستند نحوه قیمت‌گذاری پروازهای تهران -نجف را درک کنند. درحالی‌که مدت‌زمان این پرواز حدود یک ساعت است اما نسبت به پرواز تهران به قشم، شیراز یا مناطق جنوبی کشوری که مسافت طولانی‌تری دارند، هزینه بیشتری را روی دست مسافران می‌گذارد.

اما نکته عجیب‌تر بی‌سامان بودن قیمت‌گذاری بلیت‌های نجف است. به‌طوری‌که قیمت بلیت پرواز به نجف سه روز پیش ۶۰۰هزار تومان بود اما این رقم در دو روز بعد به بیش از دو میلیون تومان در بخش پروازهای چارتری و «میلیون تومان در پروازهای سیستمی رسید و روزانه نیز در حال افزایش است. این تفاوت عجیب این سوال را به وجود آورده که چه تغییری در خصوص هزینه‌های پرواز ظرف مدت چند روز به وجود آمده است؟ هزینه سوخت و تعرفه‌ها تغییر چندانی نداشته است اما با احتساب این رقم‌ها قیمت بلیت چندین برابر افزایش داشته است.

❗ یک ساعت نیز تغییر محسوسی داشته است و این موضوع در خصوص سفر به عتبات بیشتر دیده می‌شود.» با تماس با یکی دیگر از آژانس‌های مسافرتی و زیارتی، متوجه شدیم که بلیت پرواز به نجف از مهم‌ترین سفرهای هوایی است که دامنه قیمتی آن شناور است و درخصوص قیمت بلیت در روزهای آتی هیچ پیش‌بینی‌ای نمی‌توان اعلام کرد. این اپراتور، اعیاد دینی و تعطیلات را در افزایش قیمت پرواز به نجف موثر خواند اما اعلام کرد: افزایش قیمت پرواز در اعیاد و تعطیلات تا حدودی قابل پیش‌بینی

❗ ۴میلیون نفر در کشور از شغل شایسته برخوردار نیستند.

این آخری آماری است که حجت عبدالملکی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی روز گذشته از وضعیت کار در کشور ارائه کرد. آن‌طور که کارشناسان می‌گویند احتمالا منظور وزیر کار شغل پایدار و دارای حداقل حقوق باشد.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی روز گذشته در نشست شورای اداری استان تهران گفت: «۱۴ میلیون نفر از شغل شایسته در کشور برخوردار نیستند. حدود شش تا هفت میلیون نفر نیز شغل غیررسمی و دو میلیون اشتغال ناقص وجود دارد.»

بر اساس داده‌های مرکز آمار ایران، تعداد شاغلان کشور در پاییز ۱۴۰۰ برابر ۲۳ میلیون و ۵۳۵ هزار نفر بود. از این تعداد بیش از ۱۷میلیون نفر از آنها در مناطق شهری و بیش از پنج میلیون نفر نیز در مناطق روستایی مشغول بودند. بنا بر این داده‌ها و گفته‌های وزیر کار، حدود ۹ میلیون نفر در کشور شغل شایسته دارند اما منظور از مشاغل شایسته کدام است؟ چه کسانی شغل ناشایست دارند؟ پیش از تعریف شغل شایسته، نیم‌نگاهی به آمار جمعیت بیکار در کشور بد نیست. بنا بر گزارش مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری برای جمعیت ۱۵ساله و بیشتر در پاییز ۱۴۰۰ برابر با ۸/۹ درصد بود. نرخ بیکاری در پاییز ۱۴۰۰ نسبت به فصل مشابه فصل قبل، ۰/۵ درصد واحد کاهش داشت.

❗ کدام مشاغل شایسته هستند؟

فاطمه عزیزخانی، کارشناس اقتصادی درباره تعریف شغل شایسته به جام‌جم می‌گوید: «سازمان جهانی کار حدود سال ۱۹۹۹ تعریفی از کار شایسته مطرح کرد. بر اساس تعریف این سازمان، کار شایسته مبتنی بر عدم تبعیض جنسیتی، امنیت شغلی و حس کرامت انسانی است.

در ایران نیز در برنامه چهارم، پنجم و ششم توسعه نیز دولت مکلف شد سند ملی کار شایسته و شاخص‌های آن را تهیه کند. البته سند آن را وزارت کار تهیه کرده اما شاخص‌های آن هنوز تهیه نشده‌است. باید این

❗ گزارش جام جم از آمارهایی که وزیر کار ارائه کرد:

رمزگشایی از شغل ۱۴میلیون ایرانی

سند نهایی شود تا وضعیت ایران از نظر کار شایسته مشخص شود.»

عزیزخانی در ادامه می‌گوید: «احتمالا آمارهای وزیر کار بر اساس شاخص‌های سازمان جهانی کار نیست. تعریف وزیر کار احتمالا یک شغل پایدار، تمام وقت و دارای بیمه و حداقل حقوق است. محاسبات ما نشان می‌دهد ۶۰درصد اشتغال ما غیررسمی بوده و افراد در این مشاغل بیمه نیستند.»

❗ ۶۰درصد فقرا شغل دارند

او می‌گوید: «بررسی وضعیت افراد فقیر نشان می‌دهد ۶۰درصد آنها شغل دارند. به عبارتی حقوق و دستمزد این

افراد کفاف مخارج زندگی را نمی‌دهد. ضمن این‌که در سال ۹۸ حدود ۱۵۰۰ بنگاه اقتصادی داشتیم که جبران خدمات آنها (حقوق و دستمزد) کمتر از پرداختی به یک فرد مجرد متناسب با قانون کار است. به عبارتی این افراد می‌دهند بیشتر جنبه پوپولیستی دارد. اما مشکل

❗ زیرساختی برای بررسی وضعیت کار، نبود یک نظام آمار ی

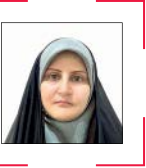
و اطلاعاتی جامع است. پس دولت اگر می‌خواهد یک گام اساسی برای آن دسته از شاغلان بردارد که شغل پایدار و خوب ندارند، در قدم اول باید نظام آماری و اطلاعات خود را تکمیل کند. در دادن بسته‌های حمایتی مانند بسته معیشتی که می‌دهند، اگر این نظام آماری نباشد این افراد مشمول حمایت‌های خاص دولت هم نمی‌شوند. بنابراین از سیاستگذاری‌ها مغفول می‌مانند.» این کارشناس اقتصاد ی ادامه می‌دهد: «دو نوع سیاست در سال‌های اخیر داشته‌ایم؛ یکی بحث قانون اشتغال روستایی بود و دیگر بند (الف) تبصره ۱۸. بررسی این دو سیاست نشان می‌دهد رویکرد حمایتی دارند. یعنی یک‌سری منابع رززان قیمت را در اختیار افراد قرار می‌دهند. این کار یک مسکن موقت بود و به افزایش مشاغل ناپایدار دامن زد. ما نسبت به اشتغال رویکرد توسعه‌ای و بلندمدت نداریم. استراتژی توسعه صنعتی بلندمدت هم نداریم. تمام سیاست‌های ما در سال‌های اخیر برای اشتغال در کشور، رویکرد درمان موقت بود.»

❗ بیکارانی که از بازار کار ناامید شدند

مرتضی افقه، کارشناس اقتصادی هم درباره تعریف شغل شایسته به جام‌جم می‌گوید: «احتمالا منظور وزیر کار از شغل شایسته آن دسته از افرادی است که درآمد لازم برای رفع نیازهای اساسی را دارند. معمولا دستفروشان را در غیررسمی نامگذاری می‌کنند.»

او ادامه می‌دهد: «تعدادی از جمعیت بیکار از پیدا کردن کار ناامید هستند. آنها دیگر تلاشی برای پیدا کردن کار نمی‌کنند. بنابراین نرخ مشارکت اقتصادی نیز کاهش می‌یابد.»

افقه می‌گوید: «تا زمانی که وضعیت تحریم‌ها و برجام حل نشود، وضعیت همین گونه ادامه پیدا می‌کند. به‌ویژه این‌که اقتصاد ما وابسته به تجارت جهانی و نفت است. باید صادرات و واردات ما درست شود تا نتیجه بهتری در وضعیت بیکاری داشته باشیم.»

❗ عزیزخانی:

تعریف وزیر کار احتمالا یک شغل پایدار، تمام وقت و دارای بیمه و حداقل حقوق است. محاسبات ما نشان می‌دهد ۶۰درصد اشتغال ما غیررسمی بوده و افراد در این مشاغل بیمه نیستند